

ADALET BAKANLIĞI

TÜRKİYE HUKUK

KAMU ARAŞTIRMA PROGRAMI

2006

İçindekiler

Önsöz.....	3
Sunuş	4
Araştırma Alanlarının Belirlenmesi ve Proje Seçimi	5
Araştırma Alanı 1 - Denetimli Serbestlik	6
Araştırma Alanı 2 - İnfaz Koruma Başmemurları ve İnfaz Koruma Memurlarının Çalışma Koşullarının Psikolojik Durumları Üzerindeki Etkileri	9
Araştırma Alanı 3 -Adli Veri Madenciliği.....	11
Araştırma Alanı 4 - Yargılama Usulünde Bilirkişilik, Uygulamadaki Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri.....	13
Araştırma Alanı 5 - Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları	15
Araştırma Alanı 6 - Yargılama Hukukuna İlişkin Önlemler	17
Araştırma Alanı 7 - Medya ve Yargı İlişkileri	19
Araştırma Alanı 8 - Yargının Toplum Nezdinde Güvenilirlik ve Saygınlığını Sağlayan ve Etkileyen Unsurların Araştırılması	22

Ekler:

Ek 1 Çalışmanın Programı	25
Ek 2 Katılımcı Listesi	26

Önsöz

Hukukun evrensel ilkelerine saygı, kanun önünde eşitlik, bireysel hak ve özgürlüklerin korunması ile hak arama yollarının açık tutulması ve yönetimin hukuka bağlılığının sağlanması, tüm demokratik ülkelerde olduğu gibi Devletimizin de temel değerleri arasındadır ve ancak bu değerlerin hayata geçirilmesiyle hukuk devleti anlayışı yerleşir.

Devletin, toplum ve bireylere hiçbir ayırım gözetmeksizin eşit ve âdil bir biçimde yaklaşmasını sağlamak, Türkiye Cumhuriyetinin kanunlarını hukuka, hukukunu evrensel adalet ve insan hakları esaslarına dayandıran bir Devlet olması ve adalet hizmetlerinin etkin, verimli ve hızlı bir biçimde yürütülmesi, Adalet Bakanlığının önde gelen hedefleri arasında yer almaktadır.

Bu çerçevede yargının işlevselliğinin sağlanması ise Bakanlığımızın en önemli görevleri arasındadır. Yargıda işlevsellik kavramı, Anayasanın 141. maddesindeki ifadeyle, adalet hizmetlerinin hızlı, güvenli, etkin ve ekonomik olarak yürütülmesini ifade etmektedir.

Adalet hizmetlerinin modern toplumun gereklerine uygun hale getirilerek yaşamın kolaylaştırılması, toplumun enerji ve birikiminin kalkınma yolunda daha verimli bir biçimde kullanılmasına olanak sağlayacaktır. Devletimizin temel niteliklerinin başında gelen hukuk devleti ilkesinin çağdaş toplumlardaki anlamıyla Ülkemizde de yerleştirilmesi, yargı yetkisini Millet adına kullanan mahkemelerimizin âdil, kaliteli ve hızlı karar vermesine bağlıdır. Vatandaşlarımızın yargıya ve Devlete var olan güvenini devam ettirmek, âdil ve hızlı bir yargılama ile mümkün bulunmaktadır. Öte yandan, temiz toplum düzenini gerçekleştirme amacına yönelik olarak yapılacak mücadeleden sonuç alınabilmesi de, ancak yargı hizmetlerinin hızlı ve etkili bir şekilde yerine getirilmesine bağlıdır.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu yasasında yakın zamanda yapılan değişiklikle “Sosyal ve Beşeri Bilimler” alanında da araştırma geliştirme projelerine destek verilmesi imkânı getirilmiştir. Bu itibarla yargının sorunlarının araştırılması, bunlara çözüm önerilerinin bulunması ve Yargının etkinliğinin artırılması konusunda yapılabilecekleri belirlemek amacıyla, TÜBİTAK’ın Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü’nde gerçekleştirilen “Ortak Akıl Toplantısı” düzenlenmiştir. Bu toplantılarda belirlenen konu başlıkları ile ilgili olarak, önümüzdeki dönemde araştırmalar yaptırılarak, yargının sorunlarının çözümüne katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Bütün bu çalışmalarla ülkemizde hukukun gelişmesine, özellikle yargının hızlandırılması ve etkinliğinin artırılması çalışmalarına çok önemli katkılar sağlanacaktır. Bu itibarla bu organizasyonu gerçekleştiren Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun Başkan Vekili Sayın Prof. Dr. Nükhet YETİŞ’e ve TÜBİTAK’ın tüm çalışanlarına, Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü çalışanlarına ve 4-6 Ocak 2006 tarihlerinde gerçekleştirilen “Ortak Akıl Toplantısı”na katılan tüm katılımcılara teşekkür ediyor, bu çalışmanın ülkemize, hukuk âlemine ve yargı camiasına yararlı olmasını diliyorum.

Cemil ÇİÇEK
Adalet Bakanı

Sunuş

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve Adalet Bakanlığı'nın işbirliği ve Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü (TÜSSİDE)'nin moderatörlüğü ile düzenlenen "Türkiye Hukuk Kamu Araştırma Programı Ortak Akıl Platformu" 04-06 Ocak 2006 tarihlerinde TÜSSİDE'nin Gebze-Kocaeli tesislerinde gerçekleştirildi. Bu rapor, 108 kişiden oluşan katılımcı grubunun çalışmalarının sonuçlarını içermektedir.

Çalışmanın amacı; BTYK'da alınan karar ve kararın gerekçesinde belirtildiği üzere; Adalet Bakanlığı ile bağlı ve ilgili kuruluşların doğrudan kullandığı/kullandırdığı veya misyon ve görevleri kapsamındaki ilgili kesimlerin kullandığı, Ar-Ge niteliği olan, önemli teknolojik ürün veya sistemlerin belirleneceği "araştırma projeleri" ve ""araştırma alanları"nı belirlemektir.

Çalışma "kürsüden anlatma ve toplu dinleme konferansı" şeklinde değil, yaratıcı fikir oluşturma yöntem ve teknikleri kullanılarak, tüm katılımcıların çalışmalara başından sonuna kadar aktif katılımı ile yazılı bilgi ve belge üretmeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

Raporda sunulan sonuçlar; çalışma esnasında katılımcıların tartışıp görüş birliğine vardığı çıktılarının son hali olup, TÜSSİDE tarafından üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Adalet Bakanlığınının 12.05.2006 tarihli Olurları uyarınca Eğitim Dairesi Başkanlığında; 4-6 Ocak 2006 tarihleri arasında TÜSSİDE tesislerinde yapılan "Ortak Akıl Toplantısı"na katılan temsilciler arasından oluşturulan komisyon tarafından, yapılan çalışma neticesinde önerilen projelerin gözden geçirilmiş şekli aşağıda belirtilmiştir:

Çalışma Programı Ek 1'de, Katılımcı Listesi Ek 2'de ve sunulmuştur.

Araştırma Alanlarının Belirlenmesi ve Proje Seçimi:

Adalet Bakanlığı'nın daha önceden belirlediği araştırma alanları olan;

- Yargının hızlandırılması ve etkinliğinin artırılması
- Adli tıp
- Cezaevleri
- Bilişim suçları
- Bilirkişi
- Avrupa birliği müktesebatına uyumda hukuk sorunları
- Mahkeme yönetimi ve yargı teşkilatının idari kapasitesinin artırılması
- Yargı teşkilatı dışındaki kuruluşların yargılama sürecine etkisi
- Yargı teşkilatındaki görevlilerin görev tanımlarının yapılması ve eğitim ihtiyaçlarının analizi

alanlarında Ar-Ge projelerinin belirlenmesi ve bu projelerin tanımlanabilmesi için aşağıdaki taslak detaylar kullanılmıştır.

1. Projenin tanımı

- Projenin adı
- Kısa bir proje tanıtımı (özet)

2. Projenin Amacı

- Somut çıktıları
- Hukuk sistemine katkısı

3. Seçilme gerekçesi

- Mevcut durum
- Projenin önemi

4. Proje Adımları

5. Tahmini bütçe

6. Sonuçların Uygulanma Biçimi

- Sonuçların Bakanlık tarafından uygulamaya ne şekilde aktarılacağı

Gruplar tarafından hazırlanan projeler Tablo 1-8 de verilmiştir.

Proje 1

1. Projenin Tanımı:

Projenin adı:

DENETİMLİ SERBESTLİK KURUMUNUN UYGULAMADAKİ ETKİNLİĞİNİN SAĞLANMASI.

Projenin tanıtımı:

Denetimli serbestlik kurumu, suça uygulanan yaptırım veya tedbirin ceza infaz kurumu dışında, yani toplumun içinde yerine getirilmesi ile ilgili bir kavramdır. Ülkemizde ilk kez oluşturulan bu Kurum, 5402 Sayılı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu ile yasal bir zemine oturtulmuştur. Denetimli serbestlik, Cumhuriyet başsavcılıkları, ceza infaz kurumları, sivil toplum örgütleri, kamu kurumları ve kolluk gibi devletin pek çok birimini ilgilendirdiği, ilk kez oluşturulduğu ve fiilî bakımdan geçmişi de olmadığı için, etkin bir şekilde uygulanabilirliğini sağlamak amacıyla projelendirilmiştir.

Denetimli serbestlik kurumu, merkez (Daire Başkanlığı) ve taşra (şube müdürlükleri, bürolar, koruma kurulları) teşkilâtından oluşmaktadır. Fâil hakkında infazın toplum içinde yapılmasında temel görev “Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezi Şube Müdürlükleri”, “Bürolar” ve “Koruma Kurulları”na düşmektedir. Bu birimlerin karşılaçağı sorunları önceden tespit etmek ve çözüm bulmak, toplum içinde infazın en etkin nasıl yerine getirilebileceğini belirlemek ve gerekli yapıyı kurmak amacıyla bu proje düşünülmüştür.

2.Projenin Amacı:

Somut çıktılar:

Denetimli serbestlik ve yardım merkezleri ile koruma kurullarının personel, donanım, araç-gereç, maddi konular ile diğer alanlardaki sıkıntıları ve toplumda meydana getirebileceğı sorunları ve çözüm yolları tespit edilecektir.

Hukuk sistemine katkısı: Proje, Türk infaz sistemine yeni giren denetimli serbestlik ve yardım merkezleri ile koruma kurullarının en iyi şekilde çalışmasına katkıda bulunacaktır.

3.Seçilme Gerekçesi:

Mevcut durum:

Denetimli serbestliğin hukuk sistemimize yeni girmiş bir kurum olması nedeniyle, karşılaşılabacak muhtemel sorunların kuruluş aşamasında tespiti ile bu doğrultuda yerleşik ve kalıcı çözümler üretmek gerekmektedir.

Projenin önemi:

Denetimli serbestlik, Türk ceza infaz sisteminde yapılan reform çalışmalarının en önemli boyutunu oluşturduğundan, sistemin doğru ve eksiksiz kurulup uygulanması gerekmektedir. Bu sistemde nihai amaç;

- hükümlüler açısından, hürriyeti bağlayıcı cezalar yerine seçenek yaptırımlar uygulanması suretiyle hükümlünün topluma kazandırılması; koşullu salıverme müessesesinin amacına daha uygun kullanılması ve bu şekilde infaz rejiminin etkinliğinin sağlanması;

şüpheli ve sanıklar açısından ise, tutuklama tedbirine seçenek olan adli kontrol uygulaması ile haksız tutuklamaların sebep olduğu insan hakları ihlalleri ve ekonomik külfetin ortadan kaldırılmasıdır.

Proje 1 (devamı)

Proje sonuçları hayata geçirildiğinde, gelişmiş ülkelerin infaz sistemlerinde olduğu gibi insan haklarına da uygun bir şekilde infaz, toplum içinde gerçekleştirilecek ve mükerrir suçlu sayısı azalacaktır. Kişilerin cezaevlerine alınmaması veya daha az süre cezaevlerinde kaldıktan sonra toplum içinde ıslah edilmeleri gayreti, suçlunun daha çabuk sosyalleşmesini sağlayacaktır. Bu sistem ile suçlunun topluma kazandırılmasında, sadece ceza infaz kurumları değil kamunun pek çok kurumunun ve özel kurumların da katkısı sağlanmış olacaktır.

4.Proje Adımları:

Üniversiteler, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı temsilcilerinden proje adımlarını gerçekleştirmek üzere bir komisyon oluşturularak, bu komisyonca;

a. Fâilin yeniden topluma kazandırılmasında denetimli serbestliğin işlevi ve faydalarının tespiti,

b. Denetimli serbestlik uygulamasının toplumda meydana getirebileceği sorunların ve çözüm yollarının tespit edilmesi,

c. Denetimli serbestlik büroları ve şube müdürlüklerinde istihdam edilecek personelin nitelik ve sayısının belirlenmesi,

d. Denetimli serbestlik merkezleri ve yardım kurulları görevlilerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlarının tespiti,

e. Denetimli serbestlik merkezleri ve yardım kurullarının bölgesinde bulunan ve işbirliği yapabileceği özel veya kamu kurumu niteliğindeki kuruluşların tespiti,

f. Adlî kolluğun, denetimli serbestlik uygulamasında karşılaşılabileceği sorunların tespiti ve çözüm yollarının belirlenmesi,

g. Yukarıdaki adımların gerçekleştirilmesine yardımcı olmak üzere tarama ve alan araştırması,

yapılması.

5.Tahmini bütçe:

a. Projede çalışacak kişilerin (araştırmacı, uzman vs.) ve odak gruba katılacak yargı aktörlerinin;

- ücretleri
- yol giderleri
- konaklama giderleri
- iaşe giderleri
- mal ve malzeme giderleri
- bina giderleri

b. Anket oluşturma ve postayla yollama giderleri

Proje 1 (devamı)

c. Analiz ve rapor yazımına ilişkin yazılım masrafları

d. Memnuniyet araştırmasına ilişkin anket giderleri

6.Sonuçların Uygulanma Biçimi:

a. Bu araştırma ve geliştirme projesinin neticesinde, gerek personelin sayısı ve nitelikleri, gerek bütçe imkanları yönünden sorunlar tespit edildikten sonra ilgili kurum ve kuruluşlarla gerekli irtibatlar sağlanacaktır.

b. Projenin neticesinde, uygulamada ve destek almada sorunlarla ve toplum içerisinde tepkiyle karşılaşılması halinde bu merkezlerin faydaları ve gerekliliği çeşitli kanallarla anlatılacaktır.

Araştırma Alanı 2 - İnfaz Koruma Başmumurları ve İnfaz Koruma Memurlarının Çalışma Koşullarının Psikolojik Durumları Üzerindeki Etkileri

Proje 2

1. Projenin tanımı:

Projenin adı:

İNFAZ KORUMA BAŞMEMURU VE MEMURLARININ ÇALIŞMA KOŞULLARININ, PSİKOLOJİK DURUMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI.

Projenin tanıtımı:

Ceza infaz sisteminin en önemli personelleri konumunda bulunan infaz koruma başmemuru ve memurlarının gerek çalıştıkları fiziki ortam ve gerek muhatap oldukları insanlar bakımından psikolojik olarak yıprandıkları bir gerçektir. Bu memurların psikolojik olarak yıpranmalarındaki nedenleri araştırmak, hizmet süresi arttıkça psikolojik rahatsızlıklarının artıp artmadığını tespit etmek ve meydana gelen bu rahatsızlıkların ne şekilde asgari seviyeye indirilebileceğinin bilimsel olarak araştırılması, daha verimli hizmet için büyük önem arz etmektedir.

2. Projenin Amacı:

Somut Çıktılar:

İnfaz koruma başmemuru ve memurlarının hizmet süreleri de dikkate alınmak suretiyle ortaya çıkabilecek psikolojik rahatsızlıkların tespiti.

Hukuk sistemine katkısı: Yapılacak tespitler sonucunda, bunların nedenlerinin ortadan kaldırılması suretiyle bu personelden en iyi verimin alınması.

3. Seçilme gerekçesi:

Mevcut durum:

- a. Söz konusu pesonelden gelen yaygın şikâyetler olması,
- b. Sıkça görülen başka kurumlara geçme talepleri olması,
- c. Halihazırda infaz koruma başmemuru ve memurlarının bu tür rahatsızlıklarının olduğu bilinmekle beraber, bu hususta herhangi bir araştırmanın yapılmamış olması,

Projenin Önemi:

Söz konusu personelin performansının artırılarak, infaz hizmetine katkıda bulunulması sağlanacaktır.

4. Proje Adımları:

Üniversitelerin hukuk, tıp ve diğer ilgili fakülte, enstitü ve bölümleri, Adlî Tıp Kurumu, SHÇEK, ASAGEM, Sağlık Bakanlığının ilgili kurum ve kuruluşları ile bilimsel araştırma yöntemlerinin oluşturulması ve sonuçlandırılması için koordinasyon kurularak;

Proje 2 (devamı)

- a. İnfaz koruma başmemuru ve memurlarında görülen psikolojik rahatsızlıkların tespiti,
- b. Hizmet süresine göre bu rahatsızlıkların artıp artmadığının tespiti,
- c. Bu tür rahatsızlıkların cezaevi tiplerine göre dağılımının tespiti,
- d. Muhatap olunan hükümlü ve tutukluların suç tiplerine göre, bu tür rahatsızlıkların değişip değişmediğinin tespiti,
- e. Bu memurların cinsiyetine göre, psikolojik rahatsızlık farklılığı olup olmadığının tespiti,
- f. Sosyal ve özlük haklarının psikolojik rahatsızlıklarına etkisinin araştırılması.

5. Tahmini bütçe:

Araştırma ve incelemelerin yapılabilmesi için gereken masraf kalemleridir.

6. Sonuçların Uygulanma Biçimi:

İnfaz koruma başmemuru ve memurlarının tespit edilen psikolojik rahatsızlıkları ve nedenleri sonucunda, bu nedenleri ortadan kaldırmaya yönelik tedbirler alınacaktır. Bu çerçevede;

a. Rahatsızlıkları tespit edilen memurlara bulunduğu kurumda psikolojik yardım verilmesi,

b. Önemli rahatsızlıkları bulunan personelin ilgili sağlık kurumlarından tıbbi yardım almasının sağlanması,

c. İnfaz koruma başmemuru ve memurlarının çalıştığı kurumun bulunduğu yörede tedavi edecek sağlık kurumunun bulunmaması halinde, sağlık kurumunun bulunduğu bölgelere atanmasının sağlanması,

d. Sosyal ve özlük haklarının yetersizliği nedeniyle psikolojik rahatsızlıkların oluştuğunun tespit edilmesi halinde, ilgili kamu kurumlarıyla irtibata geçilerek sosyal ve özlük haklarının iyileştirilmesinin sağlanması.

Proje 3

1. Projenin tanımı:

Projenin adı:

ADLÎ VERİ MADENCİLİĞİ

Projenin tanıtımı: Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) veri tabanında tutulan verilerin ayrı bir sistem üzerinde sistematik bir şekilde incelenmesi ve ilgililerin kullanımına sunulmasıdır.

2. Projenin Amacı:

Somut çıktılar:

UYAP veri tabanında tutulan bilgiler kullanılmak suretiyle suçla mücadele politikalarının oluşturulması, suç haritalarının çıkartılması, idarî kararların verilere dayandırılarak isabetli bir şekilde alınması, alınan kararların uygulama sonuçlarının izlenmesi,

Hukuk sistemine katkısı:

Görev yapan hâkim ve savcılara verilecek olan eğitimin içeriği ile kurulacak yeni mahkemelerin sayısı, ihtisas alanları ve atanacak hâkim-savcı ve personelin niteliği tespit edilmiş olacaktır.

3. Seçilme gerekçesi:

Mevcut durum:

Suç ve suçlu profili ve istatistikleri hakkındaki çalışmalar, yıl sonu itibariyle mahkemelerden Bakanlığımız Adlî Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne gönderilen veriler nazara alınarak, adı geçen Genel Müdürlük tarafından takip eden yıl içinde yayımlanmak üzere düzenlenmekte olup, arada geçen bu süreden dolayı istenen fayda sağlanılamamaktadır.

Projenin önemi:

- a. Suçla mücadelede etkinliğin artırılması,
- b. Yargılama faaliyetini yerine getirenlerin eğitim ihtiyaçlarının tespit edilmesi,
- c. Her türlü idarî kararda yerindeliğin sağlanmasıdır.

Örnek; Son iki yılda göreve başlayan hâkim ve savcılarının verdikleri kararlardan hangilerinde en fazla bozma gerçekleştiğinin veri tabanından kısa sürede tespiti ile buna ilişkin eğitimlerin ilgili birimler tarafından aynı esnada güncellenmesi,

Proje 3 (devamı)

4. Proje Adımları:

Üniversiteler ve konu ile ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılarak;

- a. Proje için analiz ve tasarım çalışmaları yapılması,
- b. Proje için gerekli yazılım ve donanımların tespiti.

5. Tahmini bütçe:

- a. Analiz yapılması
- b. Donanım ve yazılımların tedariki
- c. Araştırma için gerekli diğer giderler.

6.Sonuçların Uygulanma Biçimi:

- a. Elde edilecek verilere göre, kurulacak veya kaldırılacak mahkemelerin ya da birimlerin belirlenmesi,
- b. Alınacak sonuçlara göre, ihtiyaç duyulan konulardaki yasa değişiklikleri hazırlık çalışmalarına önerilerde bulunulması,
- c. Alınacak sonuçlara göre, ihtiyaç duyulan konularda eğitim faaliyetlerinin programlanması ve uygulanması sağlanacaktır.

Araştırma Alanı 4 - Yargılama Usulünde Bilirkişilik, Uygulamadaki Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri

Proje 4

1.Projenin tanımı:

Projenin adı:

YARGILAMA USÛLÜNDE BİLİRKİŞİLİK, UYGULAMADAKİ AKSAKLIKLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.

Projenin tanıtımı:

Bilirkişilik alanında mevcut düzenleme ve uygulamanın tespitini, uygulamada aksayan yönler ve çözüm önerilerinin geliştirilmesini amaçlamaktadır.

2.Projenin Amacı:

Somut çıktılar:

Aksayan yönler ile ilişkin yasal düzenleme teklifi ile hizmet içi eğitim programları ve hedef kitlelerin belirlenmesi.

Hukuk sistemine katkısı:

Yargılamanın daha âdil ve çabuk şekilde sonuçlandırılması.

3.Seçilme gerekçesi:

Mevcut durum:

Uygulamadan kaynaklanan aksaklıklara yönelik yaygın şikâyetler bulunmakta olup, yargının iş yükünün ağırlığı dolayısıyla bilirkişiliğe çok sık başvurulmakta ve kanundaki düzenlemeye aykırı uygulamalar yerleşmiş bulunmaktadır.

Projenin önemi:

Bu projeye, özellikle bilirkişilerin teknik ve özel bilgi gerektiren konularda mütalâa beyan eden konumundan ileri geçerek uyuşmazlığı çözer nitelikte kesin yargıda bulunduğu yönünde yaygın şikâyetler başta olmak üzere şikâyetlerin, aksaklıkların ve yasaya aykırı uygulamaların ortadan kaldırılması hedeflenmektedir.

4.Proje Adımları:

a. Mevcut durum hakkında bir alan araştırması yapılması: Adlî, idarî ve askerî yargıda; ceza, hukuk ve idarî yargılama usûlünde ayrı ayrı olmak üzere, coğrafî bölgelere, mahkemeye gelen iş sayısına, ihtisas mahkemesi ve dava konularına göre tasnif edilmiş şekilde:

- bilirkişiliğe hangi konularda başvurulduğu,
- bilirkişi olarak, hangi nitelikteki kişi veya kurumların tayin edildiği,
- bilirkişi raporlarının hangi sürede mahkemeye sunulduğu,
- bilirkişi raporlarının gecikmesi dolayısıyla zamanaşımına uğrayan ceza davalarının sayısı ve oranı,
- bilirkişi ücretleri,

Proje 4(devamı)

- bilirkişilerin fiilen bir araya gelip gelmedikleri),
- bilirkişinin reddi müessesesinin hangi sıklıkla uygulandığı,
- tarafların ve mensubu buldukları kurum amirlerinin bilirkişilerle duruşma dışında temas kurup kurmadıkları, temas kurmaları halinde ne gibi taleplerde buldukları,
- bilirkişilerin tehditle karşılaştıkları hallerin sayı ve oranları,
- bilirkişi raporlarının yargı organlarınca uygulamada değerlendirilmesi,
- eksiklik, çelişki ve sarahat taşımama nedeniyle ek rapor alınma sayı ve oranları,
- ikinci, üçüncü, dördüncü defa bilirkişiye başvuru davaların sayı ve oranları,
- bilirkişilerin incelemelerinde kullandıkları yöntemler ile teknik araç ve aletler (fotoğraf, harita çizimi, psikolojik testler, görüşme notları vs. materyaller).

b. Araştırma yöntemi: Bilirkişi incelemesi yapılmış ve şekli anlamda kesinleşmiş dosyalar üzerinde; hukukçu, istatistikçi ve sosyologlar dahil, gerekli teknik uzmanlardan oluşan, yerinde alan araştırması yapacak gruplar oluşturulacak, gruplar dava dosyaları üzerinde; hâkim, savcı, taraflar, vekilleri ve bilirkişilerle yeterli sayıda mülakât yapacaklar, diğer bilimsel yöntemleri de kullanacaklardır.

c. Araştırma gruplarının oluşturulması ve çalışma yöntemleri: Çalışma ekibi üç kademede toplanacaktır.

1. Yerel alan araştırması yapan birinci aşamada görevli grup;
2. İstatistik biliminin kurallarına göre saptanacak ilçe, il ve/veya bölge düzeyinde ikinci aşamada görevli değerlendirme grubu;
3. Bakanlık nezdindeki nihai değerlendirme grubu.

d. Araştırma sonuçlarına göre rapor düzenlenmesi: Alan araştırmasında elde edilen sonuçların;

- yapılacak yasal düzenlemelerde ve
- hâkim, savcı ve bilirkişilere yönelik meslek içi eğitimde değerlendirilmesi için bir rapor hazırlanması,

5. Tahmini bütçe:

-Personel giderleri: İstatistik biliminin kurallarına göre alan araştırmasında görev yapacak yeterli sayıda araştırmacı ve toplanacak verileri değerlendirecek öğretim üyeleri ve teknik destek personelinden oluşacak değerlendirme grubunun personel giderleri.

-Sonuçların kullanılacağı meslek içi eğitim çalışmasında görevlendirilecek eğitimcilerin gerekli giderleri.

-Kanun hazırlık çalışmalarının giderleri.

-Teknik araç gereç giderleri: İstatistik verileri toplama ve değerlendirmede kullanılacak kırtasiye, bilgisayar ve yazılım giderleri.

6. Sonuçların Uygulanma Biçimi:

Araştırma sonuçları:

- yapılacak kanun bakımından hazırlık çalışmalarında;
- bilirkişilik konusu ile ilgili yönetmelikler, genelgeler ve hakem listelerinin oluşturulmasında;
- hizmet içi eğitimde Adalet Bakanlığında ve Türkiye Adalet Akademisi'nde bilirkişilikle ilgili eğitimlerin düzenleme ve uygulanmasında,
- ihtiyaç duyulan alanlarda kurumsal bilirkişilik birimlerinin oluşturulmasında, kullanılabilir.

Proje 5

1. Projenin tanımı:

Projenin adı:

ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLLARI

Projenin tanıtımı:

Adaletin etkinliğini artırmak için sadece mahkemeleri ve dava yolunu esas alarak çalışma yapmak yeterli değildir. Uyuşmazlıkları yargıya intikalinden önce veya sonra çözebilecek alternatif yöntemler geliştirilmedikçe, bu çalışmalar beklenen faydayı vermeyecektir.

Bu amaçla, dünyada kişilerin “adalete ulaşma”sının önündeki engellerin kaldırılmasında kullanılan yöntemlerden biri de alternatif uyuşmazlık çözüm yolları (AÇY)’dır (Alternative Dispute Resolution). AÇY; uyuşmazlıkların, tarafsız bir kişinin (uzlaştırıcının) yönetiminde, tarafların aralarındaki uyuşmazlık konularını müzakere ederek çözmesini sağlayan dostane yöntemlerdir. AÇY’ye dava açılmadan önce başvurulmasına, “mahkeme dışı AÇY”; uygun olan davalarda, davanın görülmesi sırasında, tarafların talebiyle veya belli tür davalarda mahkemenin vereceği bir ara kararıyla başvurulmasına “mahkeme kökenli AÇY” denir.

2. Projenin Amacı:

Bu projeye, AÇY’nin ülkemizin yargılama sistemine yerleşmesi, tanıtılması ve geniş bir uygulamaya sahip kılınması amaçlanmaktadır.

3. Seçilme gerekçesi:

Mevcut Durum:

Halihazırda mahkemeler önünde görülmekte olan çok sayıda dava vardır. Bu durum mahkemelerin dava doyası başına ayıracağı zamanı azaltmakta ve davaların görülme süresini uzatmaktadır. Oysa birçok davada uzlaştırma ve benzeri AÇY ile çözüme ulaşılması mümkündür.

Projenin Önemi:

AÇY, mahkemelerin iş yükünü azaltmakta önemli etkiye sahiptir. İlk derece mahkemelerinde görülmekte olan dava sayısının azalması, istinaf ve temyiz mahkemelerindeki dava sayısını da azaltacaktır. Böylece görülmekte olan davalara daha çok zaman ayrılabilir ve hata yapılma riski en aza indirilecektir.

AÇY ile, sadece mahkemeler önündeki dava sayısında belirgin bir azalma sağlanmayacak, aynı zamanda, toplumdaki bireyler arasındaki ilişkiler yeniden düzenlenerek toplumsal uzlaşmaya katkıda bulunulacaktır. AÇY adalet sistemindeki krizin aşılmasında önemli bir katkı sağlayacaktır.

4. Proje Adımları:

Akademisyenler, avukatlar, noterler ile yargı mensuplarından müteşekkil bir heyet tarafından;

Proje 5 (devamı)

- a. Müzakere, uzlaştırma (arabuluculuk), tahkim, ön tarafsız değerlendirme, ombudsman gibi AÇY'nin araştırılması ve tespiti,
- b. Mukayeseli hukuktaki durumun araştırılması,
- c. AB müktesebatının araştırılması; özellikle konuyla ilgili "Yeşil Kitap" ve "Uzlaştırma Yönergesi Önerisi"nin incelenmesi ve bilimsel raporlar hazırlanması,
- d. AÇY'ye ilişkin olarak gerekli kanunlarda (özellikle yargılama hukukuna ilişkin kanunlarda) yapılabilecek usûl değişikliklerinin belirlenmesi,
- e. Bu bağlamda, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu, İdarî Yargılama Usûlü Kanunu ve Aile Mahkemeleri Kanununda yapılabilecek düzenlemelerin araştırılması; Ceza Muhakemesi Kanunu, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve İdarî Usûl Kanunu Taslağının değerlendirilmesi, elektronik ticarete uzlaştırma yollarının araştırılması,
- f. Hâkim, avukat ve noterler ile mahkeme personelinin AÇY konusunda en iyi şekilde eğitilmesi için yöntemlerin belirlenmesi; bu amaçla ilgili AB ülkelerinden uzmanlarla ortak çalışma grupları oluşturularak çalışmalar yapılması,
- g. Üniversiteler, Türkiye Adalet Akademisi, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi ve ilgili meslek örgütleriyle işbirliği içinde AÇY konusunda seminer, sempozyum vb. faaliyetlerin düzenlenmesi,
- h. Mahkeme kökenli AÇY'nin tanıtılması ve uygulanması.

5.Tahmini bütçe:

- a. Yapılacak çalışmalara ilişkin yöntemlerin belirlenmesi
- b.Yapılacak bilimsel araştırmalar
- c.Tanıtım amacıyla basılacak kitap, broşür ve yayınlar

6.Sonuçların Uygulanma Biçimi:

Projeden elde edilen sonuçlar doğrultusunda AÇY'nin tanıtımı ve uygulanması için gerekli yasal düzenlemeler ile eğitim çalışmaları yapılacaktır.

Proje 6

1. Projenin tanımı:

Projenin adı:

YARGILAMA HUKUKUNA İLİŞKİN ÖNLEMLER

Projenin tanıtımı:

Proje kapsamında incelenmesi plânlanan önlemler, “kısaltılmış ve basitleştirilmiş yargılama usûlleri” ile “sınıf davaları”dır.

Davaların görülme süresini kısaltmak ve yargılamayı hızlandırmak için, yargılama hukukunda ne tür değişikliklerin yapılabileceği konusunda bir çalışma yapılması gerekmektedir. Zira, yargılama hukukunun karmaşık olması bireylerin adalete ulaşmasını engellemektedir. Belirli tür uyuşmazlıklar için daha basit ve sade yargılama usûlü kuralları öngörülebilir. Bu bağlamda “küçük uyuşmazlık” kavramı geliştirilecektir.

Çağdaş toplumsal hayatta giderek daha çok karşılaşılan durumlardan biri de, mahkemelere yapılan taleplerin farklı nedenlerle geniş kitleleri ilgilendirmesidir (örneğin, tüketicilerin açtığı davalar veya çevre hukukundan doğan davalar). Ayrıca, uyuşmazlık konusu miktarın küçük olması nedeniyle, takip edilmeye değer görülmeyen çok sayıda dava vardır. Bu tür (emsal oluşturan) davaların toplamı bir “sınıf davası” olarak tek bir davanın değerini artırır ve davayı takip edilmeye değer hale getirir.

2. Projenin Amacı:

Somut çıktılar:

Küçük taleplerin basitleştirilmiş yargılama usûlleriyle görülebilmesini sağlayacak araştırmaların yapılması amaçlanmaktadır. Böylece, basitleştirilmiş ve hızlandırılmış yargılama usûlleri uygulamaya konulabilecek, belli tür davalar daha kısa sürede ve daha kolay çözülecektir. Bu sayede, hem dava sayısında belirgin bir azalma olacak, hem usûl ekonomisine hizmet edilecektir.

Hukuk sistemine katkısı:

Sınıf davalarının kabulüyle bireylerin adalete ulaşması kolaylaştırılacaktır. Proje sonunda elde edilecek bilgilerin uygulamaya konulmasıyla adaletin gerçekleşmesi hızlanacak, kişilerde ve dolayısıyla toplumda yasal zeminde hak arama anlayış ve kültürü yerleşecektir.

3. Seçilme gerekçesi:

Mevcut Durum:

Her ne kadar belli mahkemelerde farklı yargılama usûlleri öngörülse de, uygulamada, yargılama usûlleri arasındaki farklılık giderek kaybolmuştur. Örneğin, basit yargılama usûlü ile yazılı yargılama usûlü arasında belirgin bir fark kalmamıştır. Bu durum, usûl ekonomisine zarar vermekte ve çoğu kez gereksiz usûl işlemleri yapılması nedeniyle davaların uzamasına yol açmaktadır. Birbirine benzer hukukî durumda olan kişilerin bir sınıf oluşturarak dava açması halen mümkün değildir. Bu kişiler ayrı ayrı dava açmakta ve mahkemeler benzer nitelikte bir çok dava dosyasıyla uğraşarak zaman kaybetmektedir. Bu konu dava arkadaşlığı müessesisiyle de çözülememektedir. Gerek hızlandırılmış yargılama usûlleri, gerek sınıf davaları gibi yargılama hukuku kurum ve kavramları hukukumuzda

Proje 6 (devamı)

yeterince işlenmemiştir. Bu konulardaki kaynak azlığı dikkat çekmektedir. Bu konularla ilgili monografik çalışmaların desteklenmesinde büyük yarar vardır.

Projenin önemi:

Bütün davalarda aynı yargılama usûlünün izlenmesi gerekli değildir. Özellikle, küçük talepler ve diğer basit davalar için kısaltılmış yargılama usûlleri uygun olabilir. Bunun temel mantığı, bu tür davaların fazla zor ve karmaşık olmaması nedeniyle, basitleştirilmiş yargılama usûllerinin bu davalar için yeterli olmasıdır. Küçük taleplerle görevli mahkemenin belirlenmesinde üst parasal sınırın ortaya konulması ve basitleştirilmiş yargılama usûlüne tabi olacak dava türlerinin açıkça belirlenmesi şarttır. Sınıf davaları açısından konuya bakıldığında, belli bir sınıf adına hareket eden bir kişinin (örneğin bir tüketici derneğinin veya sendikanın) taraf olduğu davada yargılama usûlleri basitleştirilmektedir. Böylece, ayrı ayrı açılan ve her biri mahkemeleri ayrıca uğraştıran bir çok dava, tek dava dosyası üzerinden izlenebilir. Bu sayede yargılama giderlerinden önemli ölçüde tasarruf edilir. Taraflar daha az yargılama gideri harcadığı gibi, örneğin; sınıf davası şeklinde açılacak idarî davalarda, davayı kaybeden idarenin daha az yargılama gideri ödemesi sağlanır. Bundan başka, benzer hukukî durumda olan kişiler ayrı ayrı dava açma külfetinden, mahkemeler ise çok sayıda tek tip davalarla uğraşmaktan kurtulur ve zamandan tasarruf edilir. Nihayet, maddî olanakları kısıtlı olduğu için küçük miktarlı taleplerini dava konusu yapamayan kişilerin adalete ulaşması kolaylaşır ve adalete olan güveni artar.

4.Proje Adımları:

Akademisyenler ile ilgili meslek örgütleri temsilcileri ve yargı mensuplarından müteşekkil bir komisyon tarafından;

- a. Konuyla ilgili mukayeseli hukuk düzenlemelerinin ve özellikle Avrupa Birliği müktesebatındaki normların araştırılması,
- b. Yargılama hukukunda yapılabilecek değişiklik ve düzenlemelerin tespit edilmesi.

5.Tahmini bütçe:

Araştırma ve incelemelerin yapılabilmesi için gereken masraf kalemleridir.

6.Sonuçların Uygulanma Biçimi: Proje sonuçları, gerekli kanun ve eğitim çalışmalarında değerlendirilecektir.

Proje 7

1.Projenin Tanımı

Projenin adı:

MEDYA VE YARGI İLİŞKİLERİ

Projenin tanıtımı:

Medyanın yargı ve yargı mensuplarına yönelik etkinlikleri ile medya ve yargı mensuplarının ilişkilerinin araştırılması, bu alandaki sorunların saptanması, halkın yargısal konularda medya aracılığıyla bilgilendirilmesinin doğru kanallar ve sağlıklı biçimlerle yapılmasının sağlanması.

2.Projenin Amacı:

Somut çıktılar:

Medyanın haber verme, halkın haber alma haklarının kullanımı ile yargılamanın bağımsız, tarafsız ve âdil biçimde yapılabilmesi amacı arasındaki dengenin sağlanması, taraflar arasındaki çatışmanın maksada uygun işbirliğine dönüştürülmesinin sağlanması hedeflenmektedir.

Hukuk sistemine katkısı:

Âdil yargılamanın medya tarafından zedelenmesinin önlenmesi, toplumun adli konularda doğrudan yada dolaylı olarak sağlıklı ve gereği gibi bilgilendirilmesi.

3.Seçilme gerekçesi:

Mevcut durum:

Kamu hizmetinin bir parçası olan yargısal işlemler konusunda da toplumun bilgilendirilmesi ve haber alma hakkı bulunmaktadır. Haber verme özgürlüğü içinde yer alan eleştiri hakkı kullanılırken yapılan değerlendirmeler, somut olayla ve süjeyle sınırlı kalmayarak, tüm kuruma mal edilebilmektedir. Yargısal faaliyetlerin özelliği gereği bu hakkın kullanımı sırasında, yargısal süjeler ve konularda özenli davranmak bir zorunluluktur.

Bu kapsamda bir yandan yargısal olaylarla ilgili olarak medya tarafından bu özenin yeterince gösterilmediği, hukuksal düzenlemelerin ihlâlinin yaptırımlarla karşılanmadığı diğer yandan yargısal olaylarla ilgili zamanında doğru ve gerekli resmî açıklamalar yapılmadığı görülmektedir. Böylelikle yasal düzenlemeler ve tarafların tam özenli mutabakatıyla yürütülmesi gereken bu ilişki kendi haline, tarafların ihtiyaç ve imkânlarına bırakılmaktadır. Basının adli konularda bilgilendirilmesi yasalarla görevlendirilmiş adli makamlarca değil, kolluk yetkililerince yapılmakta ve bu nedenle, mağdurun hakları masumiyet karînesi gibi âdil yargılanmayı doğrudan etkileyen ilkeler ihlâl edilebilmektedir.

Projenin önemi:

Yargısal faaliyetlerin nihaî amacı olan adaletin sağlanması için gerekli ortam ve şartlar ile medyanın haber verme ve halkın haber alma haklarının dengeli bir biçimde bir arada

Proje 7 (devamı)

yürütülebilmesi için, yapılan ulusal ve ulusal üstü düzenlemelerin uygulamaya geçirilmesinde sorunlar yaşandığı ve bu durumdan adaletin sağlanması amacı, yargının saygınlığının korunması gereği ve haber verme-alma haklarının kullanımının zarar gördüğü bilinmektedir.

Yasal düzenlemelere karşın medya ve yargı ilişkilerindeki sorunların aşamıyor olması, sorunların köklerine ilişkin bir araştırma yapılmasını ve çözüme ilişkin olanakların geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle sorunun bir Ar-Ge çalışmasına konu edilmesinde zorunluluk görülmüştür.

4.Projenin Adımları:

Akademisyenler, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile medya kuruluşlarının meslek örgütleri temsilcileri ve yargı mensuplarından müteşekkil bir komisyon tarafından;

a. Yargı medya ilişkilerindeki ihtiyaçlar, olanaklar, sorunlar ve sorunların nedenlerinin saptanmasına ilişkin olarak yargı, kolluk ve medya alanlarında alan araştırmalarının yapılması (anket, yüz yüze görüşme gibi),

b. Halkın adlî konularda haber alma talep ve ihtiyaçlarının çeşitli boyutlarıyla saptanması,

c. Yabancı uygulamaların araştırılması, olumlu ve olumsuz örnek olayların belirlenmesi,

d. Konuya ilişkin yasal düzenlemelerin değerlendirilmesi ve muhtemel eksikliklerin belirlenmesi,

e. Konuyla ilgili yasal düzenlemelere aykırı uygulamaların örnek olaylar şeklinde belirlenmesi,

f. Konuyla ilgili yasal düzenlemelere aykırı uygulamalar hakkında yapılan adlî ve idarî işlemlerle, medya mensuplarının ilgili kuruluşlarınca başlatılan girişimlerin tespit edilip, sonuçlarının değerlendirilmesi,

5.Tahmini Bütçe:

-Personel giderleri: İstatistik biliminin kurallarına göre alan araştırmasında görev yapacak yeterli sayıda araştırmacı ve toplanacak verileri değerlendirecek öğretim üyeleri ve teknik destek personelinden oluşacak değerlendirme grubunun personel giderleri. Sonuçların kullanılacağı meslek içi eğitim çalışmasında görevlendirilecek eğitimcilerin gerekli giderleri. Kanun hazırlık çalışmalarının giderleri.

-Teknik araç gereç giderleri: İstatistiki verileri toplama ve değerlendirmede kullanılacak kırtasiye, bilgisayar ve yazılım giderleri.

6.Sonuçların uygulanma biçimi:

a. Yargı organlarında basın ve halkın bilgilendirilmesiyle görevli kişiler belirlenip, belirli bir eğitim sonrasında, bilgilendirme işleminin bu görevliler tarafından yerine getirilmesi,

Proje 7 (devamı)

b. İlgili yasal düzenlemelerin ihlâlinin soruşturulmasına ilişkin olarak, Adalet Bakanlığınca konunun düzenli biçimde takip edilmesi,

c. Bu konuda duyarlılığın sürdürülebilmesi için, basın meslek örgütleri ile işbirliği yapılması,

d. Türkiye Adalet Akademisi eğitim müfredatının ve Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı eğitim programlarının hazırlanmasında bu hususların göz önünde tutulması.

Araştırma Alanı 8 - Yargının Toplum Nezdinde Güvenilirlik ve Saygınlığını Sağlayan ve Etkileyen Unsurların Araştırılması

Proje 8

1. Projenin Tanımı :

Projenin adı:

YARGININ TOPLUM NEZDİNDE GÜVENİLİRLİK VE SAYGINLIĞINI SAĞLAYAN VE ETKİLEYEN UNSURLARIN ARAŞTIRILMASI.

Projenin tanımı:

Yargının saygınlık ve etkinliği ile meslek ahlâkı konularında adalet hizmetleri mensupları ile adalet hizmetlerinden yararlananlar arasında yapılacak alan araştırmaları ile tarama çalışmalarını ve proje amacına hizmet edecek önerilerin hazırlanmasını kapsar.

2. Projenin Amacı :

Somut çıktıları:

Adalet hizmetleri mensupları ile ilgili meslek ahlâkı ilkelerinin gözden geçirilerek bir Yargısal Etik Kodu meydana getirilmesine zemin oluşturulacaktır.

Hukuk sistemine katkısı:

Bu suretle yargının saygınlık, güvenilirlik ve etkinliğine katkı sağlanmış olacaktır.

3. Seçilme Gerekçesi :

Mevcut durum :

Basın yayın organlarında zaman zaman çeşitli kurumların güvenilirlik ve saygınlıklarını konu alan haberler, yayınlar yer almakta, toplum nezdinde güvenilirlik ve saygınlık noktasında ilk sırada yer alması gereken yargı, bu yayınlara göre, ne yazık ki olması gereken yerde gözükmemektedir. Bu durumun sebeplerinin ve alınması gereken önlemlerin bilimsel yöntemlerle araştırılıp ortaya konulması büyük önem arz etmektedir. Öte yandan, Ülkemizde, yargı mensubu olmanın onur ve sorumluluğuna uygun tavır ve davranışların neler olması gerektiği konusunda yargı mensupları arasında genel bir bilincin yanında mevzuatın değişik yerlerine serpiştirilmiş şekilde çeşitli düzenlemeler bulunmakla birlikte, bu konuya hasredilmiş derli toplu bir “Yargısal Etik Kodu” da bulunmamaktadır.

Projenin önemi :

Bağımsız, tarafsız, saygın ve güvenilir bir yargının, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşullarından biri olduğunda tereddüt bulunmamaktadır. Yargının ve yargı mensuplarının iç tutarlılığı ve saygınlığı ile yargıya olan kamusal güven de yargı erkinin fonksiyonunu gereği gibi yerine getirebilmesi bakımından son derece önemli unsurlardır. Demokratik ve modern bir toplumda, bireysel ve kurumsal olarak yargı sistemine güven duyulması, bu güvenin sürdürülmesi ve artırılması esastır. Bu noktada asıl sorumluluk ise öncelikle yargının kendisine düşmektedir.

Bu çerçevede, hâkimlik makamına, bütün kişi, kurum ve kuruluşların yanı sıra ve bunlardan da önce olmak üzere, bu makamı temsil eden kişilerin saygı göstermesi ve bu makamda bulunmanın onurunu hissedip bu onura uygun tavır ve davranışlar içerisinde

bulunmaları vazgeçilemez bir zorunluluktur. Bu proje ile bahsi geçen hususlara önemli

Proje 8 (devamı)

katkıları yapması beklenen bir yargısal etik kodu oluşturulabilmesi için gerekli zeminin araştırılması ve oluşturulması mümkün olabilecek ve bu şekilde yargının saygınlık ve etkinliğine önemli bir katkı sağlanmış olacaktır.

4. Proje Adımları :

- a. Üniversitelerin ilgili bölümleri, Türkiye Adalet Akademisi ve adalet hizmetleri mensuplarından oluşacak bir çalışma grubu oluşturulması,
- b. Adalet hizmetleri mensupları ve emeklileri arasında meslek ahlâkından ne anlaşıldığı, meslek ahlâkı noktasında gösterilen hassasiyetin derecesi, vs. konularında tarama ve alan araştırması yapılması,
- c. Benzeri bir çalışmanın avukatlar ve halk arasında yapılması,
- d. Meslek gruplarının (hâkim-savcı, avukat, adliye memurları) meslek ahlâkı açısından kendilerine ve birbirlerine bakış açılarının tespiti,
- e. Kişi ve kuruluşların meslek ahlâkı açısından adalet hizmetleri mensuplarına (hâkim-savcı, avukat, adliye memurları) bakış açısının tespiti,
- f. Meslek ahlâkı açısından medya-yargı ilişkilerinin incelenerek değerlendirilmesi,
- g. Adalet hizmetleri mensuplarının meslek ahlâkı ilkelerine aykırı tutum ve davranışları nedeniyle uğradıkları soruşturma ve kovuşturmanın tespiti ve değerlendirilmesi,
- h. Konu ile ilgili uluslararası belgeler ve yabancı ülke uygulamalarının araştırılması,
- i. Önceki adımlarda elde edilen verilerin bir rapor halinde ilgili makamlara sunulması.

5. Tahmini Bütçe :

-Personel giderleri: İstatistik biliminin kurallarına göre alan araştırmasında görev yapacak yeterli sayıda araştırmacı ve toplanacak verileri değerlendirecek öğretim üyeleri ve teknik destek personelinin oluşacak değerlendirme grubunun personel giderleri.

-Sonuçların kullanılacağı meslek içi eğitim çalışmasında görevlendirilecek eğitimcilerin gerekli giderleri.

-Kanun hazırlık çalışmalarının giderleri.

-Teknik araç gereç giderleri: İstatistik verileri toplama ve değerlendirmede kullanılacak kırtasiye, bilgisayar ve yazılım giderleri.

Proje 8 (devamı)

6. Sonuçların Uygulanma Biçimi:

- a. Adalet hizmetleri mensupları için bir etik kodu hazırlanacaktır.
- b. Proje faaliyetlerinden elde edilen sonuçlar gerekli düzenlemelere yansıtılacaktır.
- c. Türkiye Adalet Akademisi ve Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı eğitim faaliyeti ve programlarının hazırlanmasında proje sonuçlarından yararlanılacak; bu çerçevede, üniversite mensuplarının da katılımı sağlanarak geniş katılımlı seminer, sempozyum, vb. faaliyetler düzenlenecektir.

EK 1. Çalışmanın Programı

04 Ocak 2006 Çarşamba

- 14:00-18:00 **Açılış ve Çalışma Programının Tanıtılması**
Kavram ve Dil Birliği Oluşturulmasına Yönelik Açıklamalar
- 18:30-19:30 *Akşam Yemeği*
- 20:00-22:00 **Hukuk Sisteminin SWOT Analizi Çalışması**

05 Ocak 2006 Perşembe

- 07:30-09:00 *Kahvaltı*
- 09:00-10:30 **Araştırma Alanlarının Belirlenmesi I**
- 10:30-11:00 *Çay/Kahve Arası*
- 11:00-12:30 **Araştırma Alanlarının Belirlenmesi II**
- 12:30-14:00 *Öğle Yemeği*
- 14:00-15:30 **Alanlara İlişkin Proje Başlıklarının Belirlenmesi I**
- 15:30-16:00 *Çay/Kahve Arası*
- 16:00-18:00 **Alanlara İlişkin Proje Başlıklarının Belirlenmesi II**
- 18:30-19:30 *Akşam Yemeği*
- 20:00-22:00 **Çalışma Sonuçlarının Paylaşılması**

06 Ocak 2006 Cuma

- 07:30-09:00 *Kahvaltı*
- 09:00-10:30 **Türkiye Hukuk Kamu Araştırma Programının Hazırlanması ve Uygulanması**
Sırasında Karşılaşılabilecek Olası Engellerin Belirlenmesi
- 10:30-11:00 *Çay/Kahve Arası*
- 11:00-12:30 **Belirlenen Olası Engeller için Önerilerin Belirlenmesi**
- 12:30-13:00 **Değerlendirme ve Kapanış**
- 13:00-14:00 *Öğle Yemeği*

Ek 2. Katılımcı Listesi

* Katılımcı listesi harf sırası ile verilmiştir.

SIRA NO	ADI SOYADI	ÜNVANI	SIRA NO	ADI SOYADI	ÜNVANI
1	A. Cüneyt YILMAZ	Bursa İd. Mah. Baş.	28	Erkan KOCAKAYA	Gebze M Tipi Cezaevi Öğretmeni
2	Abdullah ÖZ	Kütahya Ad. İd. İşl. Müd.	29	Fahri Mutlu TOSUN	Eğt. Dairesi Baş. Tetkik Hâkimi
3	Ahmet Ata UZUNER	Kartal Hâkimi	30	Fatih ÇINAR	MSB Askeri Adalet İşleri Başk. Hâk.Binbaşı
4	Ahmet ER	Bursa Cumhuriyet Başsavcısı	31	Doç. Dr. Fatih Selami MAHMUTOĞLU	Avukat
5	Ahmet GÜRBÜZ	Zonguldak ACM.Başkanı	32	Fatma AYDIN	Tokat İcra Müdür Yardımcısı
6	Ahmet SİVAS	Yük.Id.Mah.Başk.Savcısı Deniz Hâkim Binbaşı	33	Fazlı AKSOY	Kocaeli ACM.Başkanı
7	Ahmet TAŞKIN	CTE. Gen. Müd. Tetkik Hâkimi	34	Fehmi YILMAZ	Dinar Cumhuriyet Başsavcısı
8	Ahmet TOKER	Yargıtay Tet. Hak.	35	Öğr. Gör. Galma YAHİÇ	Bilgi Üniversitesi
9	Ali BILEN	Av. Bir. Genl. Müd. Tetkik Hâkimi	36	Gökhan KARABURUN	Eskişehir Cumhuriyet Başsavcısı
10	Doç Dr. Ali Cem BUDAK	Yeditepe Üniversitesi	37	Gürsel CEYLAN	Adalet Başmüfettişi
11	Ali KARAGÖLLÜ	Kocaeli Hâkimi	38	Dr.Gürsel ÖZKAN	Türkiye Ad. Ak. Baş. Hâkim Geçici Uzman
12	Ali KAYMAKÇIOĞLU	Gebze M Tipi Cezaevi 2. Müdürü	39	Hadi SALİHOĞLU	Üsküdar Cumhuriyet Başsavcısı
13	Ali TELLİ	Sakarya İd. Mah. Başk.	40	Hakan BÜYÜKABACI	İş Yurtları Kur. Dairesi Başk. Tetkik Hâkimi
14	Asiye KIPÇAK	Üsküdar Hâkimi	41	Hamdullah PAKSOY	APK Kurulu Başkanlığı Üyesi
15	Basri BAĞCI	Adalet Başmüfettişi	42	Hayri DEMİR	Çanakkale ACM.Başkanı
16	Bekir UÇAR	Yayın İşl. Dairesi Başkanı	43	Hüseyin Güngör BABACAN	Yargıtay Tetkik Hâkimi
17	Birol ERDEM	Pers. Genl. Müd. Daire Bşk.	44	Hüseyin ÖZBAKIR	Sakarya Cumhuriyet Başsavcısı
18	Bülent OLCAY	Tübitak	45	Hüseyin ÖZGÜN	Danıştay Tetkik Hâkimi
19	Celal ÜLGEN	Avukat	46	Hüseyin SERTER	Düzce Ağır Ceza Mahkemesi.Başkanı
20	Celal ÜNAL	Yalova ACM.Başkanı	47	Hüsnü UĞURLU	Hukuk İşl. Gen. Müd. Gen. Müd. Yrd.
21	Cihan MEŞREFOĞLU	Başka Kurum	48	İlhami DAL	Gebze ACM Bşk.
22	Ekrem BAKIR	CTE. Gen. Müd. Gen. Müd. Yrd.	49	İsmail ADEMOĞLU	Kırşehir ACM.Başkanı
23	Ergin ERGÜL	Uls.Huk.Dış.İş.Genl. Müd.Genl.Müd. Yrd.	50	İsmail ZARARSIZ	Ceza İşl. Gen. Müd. Tet. Hak.
24	Ergün KURDAK	Bursa ACM.Başkanı	51	İbrahim BAĞCI	Gebze Cumhuriyet Başsavcısı
25	Erhan Şansal DIKMEN	Avukat	52	İbrahim KOÇAK	Ankara Ad. Yazı İşleriMüdürü
26	İbrahim OKUR	Personel Genl. Müd. Genl. Müdür. Yrd.	53	Mustafa ÖZKAN	Antalya 1. Aile Mahkemesi Pedagogu
27	İbrahim TAŞDEMİR	Erzincan 1. Noteri	54	Muzaffer BAYAR	Bolvadin Ad. Mes. Lisesi Öğrt.

SIRA NO	ADI SOYADI	ÜNVANI	SIRA NO	ADI SOYADI	ÜNVANI
55	Öğr. Gör. İdil ELVERİŞ	Bilgi Üniversitesi	82	Muzaffer ÖZDEMİR	Yargıtay Tetkik Hâkimi
56	Kemal AYDIN	Yalova Hâkimi	83	Namık ÖZDEMİR	Karabük ACM.Başkanı
57	Kenan ÖZDEMİR	Kanunlar Gen. Müd. Genl. Müd. Yrd.	84	Necip ZENGİN	Gebze M Tipi Cezaevi 2. Müdürü
58	Köksal KAZMA	Eyüp 7. Noteri	85	Neşet UNCU	MSB Ask. Adalet İş. Başk. Hâkim Albay
59	Levent Bilgi	Askeri Yargıtay Tetkik Hâkimi Binbaşı	86	Nihat AYDEMİR	Kocaeli 2. Nolu F Tipi Cezaevi 2. Müdürü
60	M. Murat YARDIMCI	Uls. Dış İş. Genl. Müd. Tetkik Hâkimi	87	Nuri YİĞİT	Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcısı
61	Mahmurt ERSERT	Danıştay Tetkik Hâkimi	88	Orhan ÇETİNGÜL	Çorlu Cumhuriyet Başsavcısı
62	Mehmet BÖLÜK	Sakarya Hâkimi	89	Osman YURDAKUL	Yargıtay Tetkik Hâkimi
63	Mehmet Fatih HAKCI	Ankara Vergi Mah. Bşk.	90	Ömer Faruk EMİNAĞAOĞLU	Yargıtay Cumhuriyet Savcısı
64	Mehmet Nejat YİĞİT	Ümraniye Hâkimi	91	Önder BAŞOĞUL	Ask. Yargıtay Başsavcı Yard. Hâkim Binbaşı
65	Mehmet ÖZKAN	Samsun Böl. İd. Mah. Baş.	92	Yrd. Doç. Dr. Özlem ÇAKMUT	Marmara Üniversitesi
66	Mehmet Yılmaz KÜÇÜK	Ceza İşleri Gen. Müd. Daire Başk.	93	Ramazan ÖZDEMİR	Kocaeli İd. Mah. Başkanı
67	Mesut ORTA	Bilgi İşl. Dairesi Baş. Tetkik Hâkimi	94	Rıfat ÇULHA	Avukat
68	Muhammet GÜNEY	Akhisar ACM.Başkanı	95	Sadettin KIZILYAR	Akyazı 2. İcra Müdürü
69	Muharrem BARUT	Kanunlar Genl. Müd. Tetkik Hâkimi	96	Salih ÇİMEN	Ad. Sic. İst. Gen. Müd. Tetkik Hakimi
70	Muharrem SONGÜR	Ad. Sic. İst. Gen. Müd. Gen. Müd. Yrd.	97	Sami YILDIRIM	Avukat
71	Murat ÖZMEN	Adli Tıp Kurumu Başk. Kimya Mühendisi	98	Servet YETİM	Bilgi İşl. Dairesi Baş. Tetkik Hâkimi
72	Murat YAMAN	Askeri Yük. İd.Mh. Hk.Yüzbaşı	99	Doç. Dr. Seyithan DELİDUMAN	Kocaeli Üniversitesi
73	Mustafa ADAGÜL	Bakırköy Cumhuriyet Başsavcısı	100	Şaban YILDIZ	
74	Mustafa AKARSU	Çankırı ACM.Başkanı	101	Prof. Dr. Şanal GÖRGÜN	Ufuk Üniversitesi
75	Mustafa BİNALİ	Tek. İş. Dai. Başkanlığı Plân Bütçe Şube Müdürü	102	Şebnem TOPALOĞLU	Istanbul 1. Çoc. Mah. Sos. Çalışmacı
76	Mustafa ELÇİM	Av. Bir. Gen. Müd. Gen. Müd. Yrd.	103	Öğr. Gör. Dr. Şükran EKECİK	Erciyes Üniversitesi
77	Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÖZBEK	Başkent Üniv. Huk. Fak.	104	Arş. Gör. Talha BARUT	Akdeniz Üniversitesi
78	Tamer BAŞPINAR	İd. Malî İşler Dairesi Baş. Tetkik Hâkimi	105	Vahit Kemal ESENGİL	Çankırı Cumhuriyet Başsavcısı
79	Tayip ÖZDURMAZ	Edirne ACM.Başkanı	106	Veysel BEKTAŞ	Huk. İşl. Gen. Müd. Tet.Hak
80	Turan ASLAN	Zonguldak Böl. İd. Mah. Baş.	107	Yaşar YILDIZ	Ankara Ad. Mes. Lisesi Öğrt.
81	Ünal DEMİRCİ	Danıştay Savcısı	108	Zülfikar OLUK	Kırıkkale Ad. İd. İş. Müd.